

prof. dr hab. Monika Podkowińska

Warszawa, 17.10.2025

Katedra Socjologii

Instytut Nauk Socjologicznych i Pedagogiki

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

**ks. mgr. lic. Huberta Piotra Sieperta pt. Rola i znaczenie systemów
sztucznej inteligencji w formacji religijnej młodzieży.**

**Studium pastoralne na podstawie badań uczniów szkół
ponadpodstawowych diecezji łowickiej**

napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Jana Kazimierza Przybyłowskiego
w Katedrze Teologii Pastoralnej i Nauk Pomocniczych

Problematyka recenzowanej pracy odnosi się do tematyki niezwykle ważnej. Kwestie znaczenia i roli systemów sztucznej inteligencji poruszane nie tylko w kontekście formacji religijnej młodzieży, ale szerzej w życiu społecznym stanowią ważny głos w obszarze wielu dyscyplin naukowych. Zainteresowanie sztuczną inteligencją i jej znaczeniem dla różnych sfer, obszarów świata społecznego, dla różnych typów sytuacji komunikacyjnych, w których współcześnie uczestniczy człowiek stanowi o ważności poruszanych przez Autora tez i wątków tematycznych.

Praca odnosi się do sfery komunikacji w szerokim jej ujęciu, obejmującym nie tylko świat ludzi, ale również świat maszyn. To szerokie ujęcie prezentowanej problematyki widoczne jest również w odniesieniu do różnych aktywności i problemów komunikacyjnych, które zarysowane zostały przez Autora już we *Wstępie*. Łączenie

światów komunikacyjnych ludzi, maszyn, jak i odniesienie w tym kontekście do percepcji, procesów spostrzegania, uczenia się, zdobywania wiedzy i informacji stanowi o sile prowadzonego wywodu, opartego na prawidłowo dobranej literaturze. Autor przedstawia różnorodne obszary ludzkiej aktywności, różnorodne sfery życia ludzkiego w kontekście wykorzystania i możliwości jakie współcześnie dostarcza człowiekowi sztuczna inteligencja. Nie bez znaczenia w tym względzie pozostaje szczegółowe omówienie kwestii związanych z rozwojem sztucznej inteligencji. Jednocześnie należy podkreślić, iż Autor wskazując na wyzwania przed jakimi staje Kościół i człowiek w obliczu rozwoju sztucznej inteligencji, obok sukcesów odnoszących się do wykorzystania sztucznej inteligencji, wskazuje także na negatywne skutki jej zastosowania.

Pracę charakteryzuje rzetelne przedstawienie problematyki zawartej w tytule oraz szczegółowe omówienie poruszanych wątków. Założenie, iż niniejsza praca *będzie swoistym punktem wyjścia do dalszej refleksji Kościoła nad rzeczywistością SI i jej możliwymi implementacjami w szeroko pojętej przestrzeni eklezjalnej – szczególnie na gruncie polskiej teologii oraz duszpasterstwa Kościoła w Polsce* /s. 34/, zostało zrealizowane. Przeprowadzone badania, wskazane wnioski stanowią niewątpliwie punkt wyjścia do dalszych pogłębionych analiz. Można uznać, iż cel pracy jakim było *rozeznanie, w jaki sposób szybko rozwijające się systemy sztucznej inteligencji mogą wpływać na formację religijną młodzieży szkół ponadpodstawowych z terenów diecezji łowickiej [...]* oraz *wskazanie na teologiczno-pastoralne kryteria, które mogą ukierunkować duszpasterzy i katechetów do odpowiedzialnego wykorzystania nowych technologii w pracy duszpasterskiej* /s. 306/ -został zrealizowany, o czym świadczy zawartość poszczególnych części pracy, podjęte i prowadzone w sposób staranny i uważny rozważania, wnikliwie przeprowadzona analiza badań i szczegółowo omówiona problematyka zarysowana w tytule pracy.

Recenzowana praca składa się z sześciu rozdziałów, rozbudowanego wstępu i zakończenia. Struktura pracy jest przejrzysta, a poruszane wątki w kolejnych częściach pracy stanowią spójną całość.

W rozdziale pierwszym *Metodologia i opis badań własnych* przedstawiono w sposób poprawny i rzetelny założenia metodologiczne. Szczegółowo przedstawiono metody badawcze, narzędzie badawcze, obszar prowadzenia badań, organizację badań. Starannie odniesiono się do kwestii uzasadnienia wyboru próby badawczej i jej charakterystyki. Na uwagę zasługuje wielkość próby badawczej tj. 964 badanych oraz liczba placówek oświatowych (ok. 40). Badanie przeprowadzone zostało w dniach 11.09. – 30.10.2024r.

W rozdziale drugim *Użytkowanie i percepcja systemów SI przez grupę badaną* przedstawiono wybrane wyniki badań wskazujące m.in. na najczęściej wykorzystywane przez młodych ludzi narzędzia sztucznej inteligencji, cele korzystania z technologii opartej na sztucznej inteligencji czy wreszcie korzyści związane z korzystaniem ze sztucznej inteligencji jak i negatywne doświadczenia związane z jej użyciem. W tej części pracy znaleźć można odpowiedź na pytanie czym jest dla młodych ludzi sztuczna inteligencja, jak ją postrzegają. Należy jednocześnie podkreślić, iż przedstawiona analiza badań poprzedzona jest odniesieniem do teorii. Autor koncentruje się na najważniejszych pojęciach – kluczowych z perspektywy prowadzonej analizy – charakteryzując je w sposób szczegółowy i poprawny. Ten zabieg sprawia, że przedstawione rozważania zarówno w rozdziale drugim jak i w kolejnych rozdziałach stanowią nie tylko spójną całość, ale również stanowią o rzetelnym przygotowaniu i przeprowadzeniu prezentowanego wywodu.

W rozdziale trzecim *Wykorzystanie sztucznej inteligencji w sferze formacji intelektualnej do wiary* przedstawiono ewentualne możliwości wykorzystania systemów sztucznej inteligencji w formacji wiary religijnej w wymiarze doktrynalnym, teologicznym jak i biblijnym. Prezentowane wyniki badań dotyczyły odpowiedzi na pytania dotyczące m.in. pomocy SI w pogłębieniu rozumienia kwestii istnienia Boga, wsparcia narzędzi sztucznej inteligencji w poszukiwaniu i odkrywaniu Boga, czy

możliwości wykorzystania systemów sztucznej inteligencji w rozumieniu nauczania Kościoła, poznaniu Biblii, jak i wspieraniu nauki historii, życia i działalności Kościoła. Wyniki badań przedstawiono zarówno w tym rozdziale jak i w kolejnych w sposób rzetelny, przemyślany i dokładny.

W rozdziale czwartym *Duchowe, egzystencjalne i katechetyczne wymiary stosowania SI w formacji do wiary* przedstawiono wyniki badań odnoszące się do kwestii związanych z wykorzystaniem modeli SI tak w procesie katechizacji, jak i w przestrzeni osobistego życia modlitewnego. W rozdziale tym zawarto również analizę badań dotyczącą wykorzystania technologii SI jako technologii asystującej człowiekowi w rozwiązywaniu jego problemów religijnych, rozterek duchowych oraz wyzwań egzystencjalnych.

W rozdziale piątym *SI w kontekście moralności, przestrzeni liturgicznej i parafialnej* przedstawiono część wyników badań wskazującą na opinie młodych ludzi w zakresie pozytywnych jak i negatywnych stron wykorzystania SI w formacji moralnej w ramach wiary religijnej, a także możliwych konsekwencji wykorzystania technologii SI w przestrzeni liturgicznej i sakralnej Kościoła, życiu i działalności parafii.

Rozdział szósty *Zdolności kognitywno-prognostyczne ChatGPT w symulowaniu odpowiedzi realnej grupy badawczej* poświęcono omówieniu eksperymentu, którego wyniki zostały opracowane z wykorzystaniem metod stosowanych w badaniach statystycznych. W ramach niniejszego eksperymentu symulacyjnego zastosowano ChatGPT pochodzący od firmy OpenAI. Cel eksperymentu to ocena zdolności systemu sztucznej inteligencji do prognozowania odpowiedzi respondentów na podstawie danych metryczkowych. Jak podkreślił Autor: *Eksperyment służy weryfikacji, na ile SI może odtworzyć wzorce odpowiedzi charakterystyczne dla określonych grup społeczno-religijnych.* /s. 300/

Zawartość poszczególnych rozdziałów pracy stanowi prezentację ogólnej wiedzy Autora w dyscyplinie nauki teologiczne, jak i wskazuje na posiadane przez niego umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Podjęty temat należy określić jako oryginalny i wpisujący się w obszar wyzwań współczesnej rzeczywistości społecznej.

Jednocześnie należy zgodzić się z twierdzeniem Autora, iż przedstawione wyniki badań nie tylko obrazują potencjał wykorzystania systemów sztucznej inteligencji w obszarze teologii pastoralnej, edukacji i wychowaniu młodzieży, ale również wskazują na wyzwania odnoszące się do sfery wdrażania ich w działaniach duszpasterskich. W tym wypadku można uznać prezentowane rozwiązania w zakresie zastosowania prezentowanych badań naukowych w sferze społecznej za oryginalne, nowatorskie i odkrywcze.

Język i technika pisania pracy poprawne i właściwe dla prac naukowych i badawczych. Konstrukcja pracy podporządkowana została celowi zarysowanemu we *Wstępie*. Na uwagę zasługuje poprawnie wykorzystana w pracy literatura i właściwie sporządzona bibliografia oraz przypisy. Zgromadzona i wykorzystana literatura została przedstawiona na stronach 315-340. Formalna strona pracy nie budzi zastrzeżeń.

Korzystając z przywileju recenzenta pozwalam sobie postawić następujące pytania:

1. Autor pisze: *Również przestrzeń katechizacji, którą Kościół realizuje poprzez praktykę lekcji religii w szkołach, bądź w parafii w ramach katechez wtajemniczających w życie sakramentalne, czy też w innych praktykach katechetycznych, powinna być przeniknięta zasadami dialogu i spotkania.*/s. 198/
Jakie są najważniejsze zasady dialogu?
2. Biorąc pod uwagę odniesienie Autora do badań realizowanych w ramach nauk socjologicznych, należy zadać pytanie czy obok ankiety można wskazać inne techniki badawcze, które pozwoliłyby w efektywny sposób badać sferę życia społecznego związaną z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w obszarze

nauczania, wychowania, a także wykorzystania nowych technologii w pracy duszpasterskiej?

W podsumowaniu pragnę podkreślić, iż pracę pt. *Rola i znaczenie systemów sztucznej inteligencji w formacji religijnej młodzieży. Studium pastoralne na podstawie badań uczniów szkół ponadpodstawowych diecezji łowickiej* charakteryzuje nowatorski charakter oraz oryginalne ujęcie problemu naukowego. Autor dowiódł, iż posiada ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki teologiczne oraz umiejętność realizacji i analizy badań w stopniu wysokim. Recenzowaną pracę oceniam pozytywnie i wnioskuję o dopuszczenie Autora **ks. mgr. lic. Huberta Piotra Sieperta** do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Jednocześnie biorąc pod uwagę wysoki poziom merytoryczny pracy, jak i spełnienie wymogów formalnych na jak najwyższym poziomie, oryginalność stawianych tez i nowatorski charakter prezentowanych zagadnień wnioskuję o wyróżnienie pracy doktorskiej **ks. mgr. lic. Huberta Piotra Sieperta** pt. *Rola i znaczenie systemów sztucznej inteligencji w formacji religijnej młodzieży. Studium pastoralne na podstawie badań uczniów szkół ponadpodstawowych diecezji łowickiej* napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Jana Kazimierza Przybyłowskiego

prof. dr hab. Monika Podkowińska